



DATOS IDENTIFICATIVOS

Anatomía humana: Anatomía humana

Materia	Anatomía humana: Anatomía humana			
Código	V53G140V01101			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Povisa)			
Coordinador/a	Ortiz Rey, José Antonio			
Profesorado	Álvarez Fernández, Félix Ortiz Rey, José Antonio			
Correo-e	jose.antonio.ortiz.rey@sergas.es			
Web	http://www.cepovisa.com			
Descrición xeral	Descríbese a anatomía macro e microscópica normais do corpo humano, desde o punto de vista topográfico e estrutural, con especial interese na anatomía funcional. Preténdese que, integrando este coñecemento coa fisioloxía e a bioquímica, os alumnos poidan recoñecer as alteracións morfolóxicas, e anatomofuncionales producidas polas diferentes formas de enfermar.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código				
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.			
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría.			
C1	Coñecer e identificar a estrutura e funcións do corpo humano. Comprender as bases moleculares e fisiolóxicas das células e os tecidos.			
D1	Capacidade de análise e síntese.			
D7	Razoamento crítico.			
D8	Aprendizaxe autónoma.			

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de comprender a anatomía descritiva e topográfica dos diversos órganos e sistemas que integran o corpo humano.	A1	B3	C1	D1 D7
Ser capaz de utilizar, de forma apropiada, os conceptos básicos adquiridos sobre as estruturas dos diversos órganos e sistemas que compoñen o corpo humano.	A1		C1	D1 D7 D8

Contidos

Tema	
------	--

Citología e histología	<p>Concepto.</p> <p>A célula epitelial e o tecido epitelial: tipos, características, localización e funcións. A pel.</p> <p>As células do tecido conxuntivo. O tecido conxuntivo: tipos, características, localización e funcións. Os tecidos de sostén; óso e cartilaxe: características, localización e funcións.</p> <p>A célula muscular e o tecido muscular: características, localización e funcións.</p> <p>As células do tecido nervioso, e o tecido nervioso: características, localización e funcións. A substancia gris e a substancia branca. Medula ósea. O sangue. Tecido linfoide: órganos linfoides.</p>
Embriología	<p>Meiose. Gametoxénese.</p> <p>Fecundación. Segmentación. Blástula. Ectodermo, endodermo, mesodermo.</p> <p>Implantación e placentación. Desenvolvemento embrionario.</p>
Concepto de Anatomía Humana. Posición anatómica e puntos de referencia.	<p>Xeneralidades de anatomía humana.</p> <p>Terminoloxía anatómica.</p> <p>Posición anatómica.</p> <p>Termos de relación, comparación e movementos. Planos anatómicos.</p> <p>Cavidades orgánicas. Mediastino e peritoneo.</p> <p>Órganos, aparellos e sistemas.</p>
Aparello locomotor	<p>Osteoloxía do esqueleto axial.</p> <p>Osteoloxía do esqueleto apendicular.</p> <p>Artroloxía.</p> <p>Mioloxía.</p> <p>Vascularización e inervación.</p> <p>Anatomía de superficie.</p>
Sistema endocrino	<p>Organización do sistema endocrino.</p> <p>Localización e características anatómicas das glándulas endocrinas.</p> <p>Anatomía do eixo hipotálamo-hipofisario.</p>
Órganos dos sentidos	<p>Xeneralidades.</p> <p>Sensibilidade táctil, gustativa e olfativa.</p> <p>O ollo. O oído.</p>
Sistema Nervioso	<p>Organización: sistemas nerviosos central e periférico.</p> <p>Órganos do sistema nervioso central: organización anatómica e localización; as súas estruturas e os seus compoñentes: encéfalo e medula espinal.</p> <p>Meninxes e líquido cefalorraquídeo.</p> <p>Órganos do sistema nervioso periférico: organización anatómica e localización; as súas estruturas e os seus compoñentes.</p> <p>Vías nerviosas do sistema nervioso central e nervios periféricos (craniais e raquídeos) sensitivos e motores máis importantes. Plexos nerviosos.</p> <p>Sistema nervioso autónomo ou vexetativo.</p>
Sistema cardiocirculatorio	<p>Anatomía do corazón.</p> <p>Anatomía do sistema circulatorio.</p> <p>Organización do sistema cardiocirculatorio.</p>
Aparello respiratorio	<p>Vías respiratorias superiores (nariz, farinxe, larinxe).</p> <p>Vías respiratorias inferiores (traquea e bronquios principais).</p> <p>Pulmón e pleura.</p>
Aparello dixestivo	<p>A boca e as glándulas salivais.</p> <p>Farinxe. Esófago. Estómago.</p> <p>Intestino delgado e groso.</p> <p>Fígado, vesícula biliar e páncreas.</p>
Aparello xenitourinario	<p>Anatomía dos principais órganos (riles, uréteres, vexiga, uretra).</p> <p>Organización do sistema urinario.</p> <p>Órganos reprodutores masculinos (próstata, vesículas seminales, testículos, pene).</p> <p>Organización do sistema reprodutor masculino e vía seminal.</p> <p>Órganos reprodutores femininos (vulva, vaxina, útero, ovarios, trompas de Falopio).</p> <p>Organización do sistema reprodutor feminino.</p> <p>A placenta. A mama.</p>

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	72	92	164

Prácticas de laboratorio	6	30	36
Exame de preguntas obxectivas	3	8	11
Práctica de laboratorio	2	8	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas das prácticas para desenvolver polo estudante.
Prácticas de laboratorio	Estudo de ósos (reais e réplicas), modelos anatómicos, recursos web ou/e láminas anatómicas ou/e radiolóxicas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Aténdese a todo tipo de consultas xa sexa dentro da propia hora de clase, en titoría, ou mediante correo electrónico
Prácticas de laboratorio	Aténdese a todo tipo de consultas xa sexa dentro da propia hora de clase, en titoría, ou mediante correo electrónico

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Exame de preguntas obxectivas	Tests de resposta múltiple con 4 posibles respostas sendo unha delas a correcta ou a máis válida. As respostas correctas terán un valor dun punto e as preguntas mal contestadas restarán 0,25 puntos. As respostas en branco non restarán. - Faranse dous exames test que liberan materia: en principio programados para o 25 de outubro e o 15 de decembro de 2023.	80	C1
Práctica de laboratorio	- Ósos e modelos anatómicos, recursos web ou/e láminas anatómicas ou/e radiolóxicas. - En principio programado para o 15 de decembro de 2023.	20	

Outros comentarios sobre a Avaliación

- Avaliación continua:

- A materia teórica divídese en dúas partes, con dous exames respectivos e liberatorios, de tipo test de preguntas obxectivas, que se celebrarán dentro do horario lectivo, (as datas serán publicadas en Moovi, según a evolución das dinámicas de traballo).

En ningún de ambos exames poderase obter unha nota inferior ao 40%. De non alcanzar a devandita porcentaxe nalgún dos dous exames, o alumnado poderá recuperar dita parte no exame de avaliación final cuxa data establece oficialmente o centro. Se a nota é igual ou superior ao 40%, considerarase liberada a materia e non se poderá examinar só esa parte no exame de avaliación final co obxectivo de subir nota, para o que tería que facer todo o exame.

Para aprobar a materia requírese alcanzar unha nota mínima conxunta dos dous exames do 50%.

- Os tests serán de resposta múltiple con 4 posibles respostas sendo unha delas a correcta ou a máis válida. As respostas correctas terán un valor dun punto e as preguntas mal contestadas restarán 0,25 puntos. As respostas en branco non restarán.

- A parte práctica avalíase nun único exame que se celebrará dentro do horario lectivo (15/12/2023).

- A nota final da materia será a suma ponderada das dúas puntuacións: **teórica + práctica**.

- O alumno que supere a avaliación continua queda eximido do exame de avaliación final cuxa data establece oficialmente o centro. De todos os xeitos, se o alumno desexa modificar a súa cualificación ten dereito a presentarse ao devandito exame oficial, que será global de toda a materia, e será este o que determine a cualificación definitiva.

- As avaliacións de cada unha das partes non se conservarán para o exame de segunda oportunidade, que será global para todos os que se presenten (é dicir, para aqueles que non alcanzasen a puntuación global de polo menos o 50% na

convocatoria anterior).

- **Avaliación global:**

- Os alumnos que perdan ou renuncien á súa avaliación contínua, terán a oportunidade de superar a materia nun exame para realizar na data oficial programada polo centro.

Devandito exame versará sobre a totalidade dos contidos teóricos e prácticos e posibilitará alcanzar o 100% da nota, debéndose alcanzar un mínimo do 50% para considerarse superado.

O exame consistirá nun test de preguntas obxectivas e poderá incluír láminas anatómicas ou/e radiolóxicas impresas que sirvan de avaliación da parte práctica da materia. Os tests serán de resposta múltiple con 4 posibles respostas sendo unha delas a correcta ou a máis válida. As respostas correctas terán un valor dun punto e as preguntas mal contestadas restarán 0,25 puntos. As respostas en branco non restarán.

Exame de segunda oportunidade:

Será realizado por aqueles alumnos que non alcanzasen a puntuación global de polo menos o 50% na avaliación contínua ou na convocatoria anterior de exame oficial realizado na data programada polo centro.

As avaliacións de cada unha das partes non se conservarán para o exame de segunda oportunidade, que será global para todos os que se presenten.

Devandito exame versará sobre a totalidade dos contidos teóricos e prácticos, e posibilitará alcanzar o 100% da nota debéndose alcanzar un mínimo do 50% para considerarse superado.

O exame consistirá nun test de preguntas obxectivas e poderá incluír láminas anatómicas ou/e radiolóxicas impresas que sirvan de avaliación da parte práctica da materia. Os tests serán de resposta múltiple con 4 posibles respostas sendo unha delas a correcta ou a máis válida. As respostas correctas terán un valor dun punto e as preguntas mal contestadas restarán 0,25 puntos. As respostas en branco non restarán.

As datas de exame, estarán publicadas oficialmente na web do centro. AULAS 21 y 23.

- **Compromiso ético:**

Espérase que o alumno presente un comportamento ético adecuado. No caso de detectar un comportamento non ético (copia, plaxio, utilización de aparellos electrónicos non autorizados, e outros) consideraríase que o alumno non reúne os requisitos necesarios para superar a materia. Neste caso a cualificación global nesa oportunidade será de suspenso (0.0).

Non se permitirá a utilización de ningún dispositivo electrónico durante as probas de avaliación salvo autorización expresa. O feito de introducir un dispositivo electrónico non autorizado na aula de exame será considerado motivo de non superación da materia no presente curso académico e a cualificación global será de suspenso (0.0).

Aviso: No caso de discrepancias entre as distintas versións lingüísticas da guía, prevalecerá o indicado na versión en castelán.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

GJ Tortora, B Derrickson, **PRINCIPIOS DE ANATOMÍA Y FISIOLÓGÍA**, 15ª edición, Panamericana, 2018

KT Patton, GA Thibodeau, **ANATOMÍA Y FISIOLÓGÍA**, 8ª edición, Elsevier, 2013

RL Drake, AW Vogl, AWM Mitchell, **GRAY. ANATOMÍA PARA ESTUDIANTES**, 4ª edición, Elsevier, 2020

MA Alonso Fuentes, N Morales Delgado, MP Aroca Tejedor, **ANATOMÍA HUMANA ADAPTADA AL GRADO DE ENFERMERÍA**, 1ª edición, Universidad de Murcia, 2016

B.Montejo Maíllo y JA Juanes Méndez, **ANATOMÍA HUMANA BÁSICA EN ENFERMERÍA CON ORIENTACIÓN CLÍNICA**, 1ª edición, Universidad Pontificia de Salamanca, 2014

FH Netter, **NETTER. ATLAS DE ANATOMÍA HUMANA**, 8ª edición, Elsevier, 2023

JT Hansen, **NETTER. CUADERNO DE ANATOMÍA PARA COLOREAR**, 2ª revisada, Elsevier, 2023

E Saldaña Ambulódegui, **MANUAL DE ANATOMÍA HUMANA**, 1ª edición, Online, en: oncouasd.wordpress.com, 2015

Bibliografía Complementaria

P Posel, L Schulte, **SOBOTTA. ANATOMÍA. HISTOLOGÍA. EMBRIOLOGÍA.**, 2ª edición, Marbán, 2017

AF Dalley, AMR Agur, **ANATOMÍA CON ORIENTACIÓN CLÍNICA**, 9ª edición, Wolters Kluwer, 2022

AM Gilroy, **PROMETHEUS. ATLAS DE ANATOMÍA**, 4ª edición, Panamericana, 2021

TW Sadler, **LANGMAN. EMBRIOLOGÍA MÉDICA**, Trad. de 15ª edición, Wolters Kluwer, 2023

KL Moore, TVN Persaud, MG Torchia, **EMBRIOLOGÍA CLÍNICA**, 11ª edición, Elsevier, 2020

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fisiología: Fisiología/V53G140V01105

Introducción á enfermaría clínica/V53G140V01201

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Bioquímica: Bioquímica/V53G140V01103

Fisiología: Fisiología/V53G140V01105
